

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

BRNO 1980

NÁLEZY LIDSKÝCH KOSTÍ V MÍSTECH ZANIKLÉ STŘEDOVĚKÉ OSADY SCHÖNSTRASS / SENSTRÁŽ / U KARLÍNA

/okr. Hodonín/

Zdeněk Měřínský, AÚ ČSAV Brno

V srpnu 1977 oznámil Jan Staša z Násedlovic čp. 242, že při návštěvě tratí "Vsisko" a "Kostelis - ko" při Ždánském potoce mezi Násedlovicemi a Karlínem dne 20.3. 1973 sesbíral na polích vyorané lidské kosti a zlomky omítek. Na polích v trati "Vsisko" byly již koncem 19. a počátkem 20. století nalezeny při orbě různé předměty a byly tam zjištěny podzemní prostory, tzv. lochy¹. V těchto místech stávala ve středověku osada Schönstrass neboli Senstráž, připomínaná písemnými prameny poprvé roku 1292 a zaniklá patrně během konce 15. nebo v 1. polovině 16. století. Roku 1492 byla pravděpodobně ještě osedlá. Příčinou zániku bylo asi rozšiřování rybníků, neboť již od roku 1481 se zde uváděl "rybník Senstrážský" a v 1. polovině 16. století další rybníky "Velký a Malý Senstráž". Pustou vsí se Schönstrass poprvé jmenuje roku 1558. Od konce 14. století uvádějí písemné prameny ve vsi kostel a právě ze hřbitova kolem sakrální stavby i ze stavby samoty pocházejí s největší pravděpodobností vyorané lidské kosterné pozůstatky i zlomky omítek².

Poznámky :

- 1 Dopis J. Staši v archivu AÚ ČSAV v Brně, čj. 1391/77.
- 2 K dějinám zaniklé středověké osady srov. Hosák L., Historický místopis země Moravskoslezské, Praha 1938, 279. Nekuda V., Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu, Brno 1961, 111.

Funde von Menschenknochen am Orte der mittelalterlichen Dorf-
wüstung Schönstrass/Senstráž/ bei Karlín/Bez. Hodonín/. Im Jahre 1973
wurden am Orte der mittelalterlichen Dorfwüstung Schönstrass Fragmente von Menschenknochen und Mörtel gefunden, die offensichtlich von der Kirche mit Friedhof stammen. Schriftliche Quellen erinnern diese am Ende des 14. Jahrhunderts. Die alleinige Niederlassung ist in den schriftlichen Quellen zum erstenmal im Jahre 1292 erwähnt und zu ihrer Wüstung kam es während des Endes des 15. oder in der 1. Hälfte des 16. Jahrhunderts.

MITTELALTERLICHE SCHICHT AUS DEM 15. JAHRHUNDERT IN BULHARY

/Bez. Břeclav/

Tomáš Dočkal, Bulhary, Zdeněk Měřínský, AÚ ČSAV Brno

Am 5.VI. wurde beim Haupteingang des im Bau befindlichen Kulturhauses in Bulhary ein Aushub für den Wasserleitungsschacht durchgeführt, durch den eine Schichtenfolge, ca. 150 cm mächtig, gestört wurde. Die Hauptschicht aus brauner Erde mit Holzkohlestückchen ungefähr 45-50 cm stark, enthielt Keramikbruchstücke aus dem 15. Jahrhundert. Ober dieser waren Schichten von Aufschüttungen mit Ziegeln und die unterste Schicht ober dem gewachsenen Sand enthielt Lehmwurfstücke. In diese Schicht war ein Objekt eingetieft, das mit harter schwarzer humoser Erde ausgefüllt war. Nach einigen Keramikbruchstücken kann man es vielleicht in das 13. Jahrhundert einreihen.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM V PŘEDPOLÍ HRADU HELFŠTÝNA

/okr. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Ve spolupráci s VÚ Přerov uskutečnila opavská expozitura AÚ ČSAV v Brně zjišťovací výzkum v předpolí hradu Helfštýna v katastru obce Týn nad Bečvou. Jeho úkolem bylo :

1/ zjistit, kdy bylo osídleno mírně zvlněné plató, tvořící západní část hradního návrší. Na jeho osídlení poukazovala fortifikace /val a příkop/, obepínající jižní a východní okraj plošiny. Sondou, protínající

střed plata /mimo fortifikaci/, jsme zachytili objekt obdélníkovitého tvaru, který na základě dokladů hmotné kultury /zlomky chřestítek, část bronzové jehlice, zdobený koutouček z břidlice, keramika/ můžeme datovat do slezského stupně kultury lidu popelnicových polí.

2/ Očistit a zaměřit kruhovou kamennou konstrukci na západní výspě uvedeného již západního plata, jejíž pozůstatky byly považovány za základ předsunuté bašty hradu. Dosud nedokončený výzkum ukázal, že konstrukce stojí vně obou fortifikačních systémů, které protínají uzávěr výšpy. Samotná konstrukce je sestavena z jedné vrstvy nasucho kladených kamenů a je zachována do výšky 60 cm. Vně i uvnitř stavby jsme našli pouze zlomky keramiky lidu popelnicových polí. Všechny uvedené poznatky vylučují možnost považovat konstrukci za středověkou obrannou stavbu. Vlastní význam konstrukce musí objasnit až budoucí plošné odkryvy.

3/ Zjistit stratigrafickou situaci při východní hradbě hradu a ověřit, zda v dolních suťových vrstvách se neobjevuje keramika slovanská a eneolitická. V mohutném souvrství /320 cm/ se nám podařilo zjistit doklady řady stavebních úprav hradu. Na skalním podloží pak leželo několik zlomků keramiky lidu popelnicových polí a střep z hrdla zásobnice, která patrně časově odpovídá sídlišti ve Hlinsku.

Feststellungsgrabung im Vorfeld der Burg Helfštýn /Bez. Přerov/. Durch die Grabung der Burg Helfštýn im Kataster der Gemeinde Týn nad Bečvou wurde eine Besiedlung des Burgplateaus im Zeitabschnitt der Urnenfelderkultur bewiesen und eine Kreis konstruktion aus trocken gelegten Steinen erfasst, deren Zweck und Datierung erst eine weitere Grabung wird klären müssen.

MITTELALTERLICHE BESIEDLUNG IN HLINSKO

/Bez. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Bei dem Errichten des Kanalisationsanschlusses stiess J. Šromota unter dem Fussboden des Wohnraumes seiner Niederlassung Nr.3 auf ein Siedlungsobjekt. Die Grube war kesselförmig und mit schwarzer Erde ausgefüllt. Aus der Ausfüllung barg er Gefässbruchstücke, die man in das XII. - 1/2 XIII. Jahrhundert datieren kann. Dieser Fund bestätigte voll die Voraussetzung, dass der Raum zwischen der heutigen Schule und dem Kuhstall der LPG /Nr. 1-8/ ausser der Landedelmannfeste den ältesten Teil der Gemeinde bildet. Dies bezeugte unter anderem auch der ursprüngliche Bodenbesitz, auf einzelne "Grunde" gebunden. Alle Halbhufner /eine ganze Hufe kam in der Gemeinde nicht vor /waren nämlich gerade auf den angeführten beschriebenen Konstriktionsnummern konzentriert.

ZANIKLÁ SKLÁŘSKÁ HUŤ V PROSTŘEDNÍ BEČVĚ

/okr. Vsetín/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Při terénním průzkumu horního Pobečví se nám podařilo určit polohu zaniklé sklářské huti v katastru obce Prostřední Bečva. Huť stála na břehu Bečvy /Rožnovky/ vysoko v "Horním Rozpitém údolí" cca. 1 - 1,5 km jihozápadně od dnešní sochy Radegasta v sedle mezi Tanečnicí a Radhoštěm. Pozůstatky vlastní sklárny nejsou dnes na povrchu znatelné. Na levém břehu potoka se na dvou plošinách nachází mohutné vrstvy dřevěného uhlí a úlomky pánví /pozůstatky mlířů?/. Padesát metrů od nich se rozkládá umělá terasa, jejíž okraj narušil úvoz. Z profilu jsme získali vzorky surového zeleného "lesního" skla, skleněných výrobků a keramiky z konce 18. a počátku 19. století.

Glashüttenwüstung in Prostřední Bečva /Bez. Vsetín/. Bei einer Terrainuntersuchung gelang es, die Glashüttenwüstung in "Horní Rozpité údolí" im Kataster der Gemeinde Prostřední Bečva näher zu lokalisieren.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné